

การพลิกฟื้นภาคอุตสาหกรรมไทยในโครงการ EEC ควบคู่ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดีตามหลักพุทธธรรม
Thailand's Industrial Recuperation in EEC Project along with
Applying Buddhist Principles to A Robust Corporate
Social Responsibility

ปรียา รินรัตนกร
Pariya Rinrattanakorn^๑

Received: April 21, 2021

Revised: April 25, 2021

Accepted: April 28, 2021

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันประเทศไทยต้องประสบปัญหาเศรษฐกิจถดถอย ความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกลดน้อยลง ส่งผลกระทบต่อรายได้ด้านการส่งออก และทำให้คนไทยต้องติดอยู่กับกับดักรายได้ปานกลาง รัฐบาลจึงได้ริเริ่มและผลักดันโครงการ EEC โดยมุ่งที่จะพลิกฟื้นภาคอุตสาหกรรมให้เป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยได้กำหนด ๑๒ กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ต้องการมุ่งพัฒนา แต่อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาโดยรวมของภาคอุตสาหกรรมไทยยังคงมีอยู่หลายประการ รัฐบาลจึงได้หาแนวทางการพลิกฟื้นภาคอุตสาหกรรมไทยด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมขยายตัว และเข้มแข็งขึ้น เมื่อเกิดการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม แน่นอนว่าย่อมส่งผลกระทบและนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ ต่อชุมชนโดยรอบ ดังนั้นการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมควรเกิดขึ้นควบคู่ไปกับแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมและชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามหลักพุทธธรรมที่เรียกว่า สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และอยู่ร่วมกันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกันถือเป็นการพัฒนาอย่างแท้จริง.

คำสำคัญ : อุตสาหกรรม, ความรับผิดชอบต่อสังคม, หลักพุทธธรรม

---

^๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ผู้อำนวยการหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีปทุม ชลบุรี, Master of Communication Arts Program sripatum university Chon Buri, Thailand. Email: perunyar@yahoo.com

Abstract

As a result of Thailand's economic recession, its competitiveness in the world market had declined which affected the nation's net exports and the population to remain stuck in the middle-income trap. The government initiates and pushes the EEC project with the aim of recuperating its industrial to be a key driver of the country's economy by defining 12 industrial groups to be developed. However, the overall problems of the Thai industrial sectors exist in many ways, such as the dependence on foreign countries, competitiveness, and problem of relocating investment bases, etc. The government, therefore, has found ways to revive the industrial sectors by various methods in order to expand and strengthen the nation's industrial sectors such as investment promotion policy, research, and development promotion, foreign countries cooperation, etc. As soon as there is an expansion of the industrial sectors, there will lead to various problems in the communities related to arable lands, environment, pollution, and resources. Therefore, the concept of industrial development should coincide with the concept of corporate social responsibility in order for both the industrial sectors and the community will live together happily and the development will be sustained in a long run according to the Buddhist principle called Sangha-Vatthu⁴ (Four Principles of Service) refers to Dharma as the heart of the assisting each other, Dharma as an anchor to kindness, to become one and the same, and living together with love and goodwill for each other that will be considered as the true development..

Keywords: Industrial, Corporate Social Responsibility, Buddhist Principles

๑. บทนำ

จากการที่สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันอย่างสูงจากนานาประเทศในเขตภูมิภาคต่างๆ เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ อีกทั้งภาวะการณ์เศรษฐกิจโลกมีความผันผวนและถดถอย ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศไทยไม่สามารถขยายตัว และมีอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยยังคงติดอยู่กับกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) คนไทยยังมีความเหลื่อมล้ำทั้งทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจและโอกาสระหว่างชนชั้นอย่างมาก จึงเป็นโจทย์ใหญ่ของรัฐบาลที่จะต้องหาแนวทางผลักดันเศรษฐกิจของประเทศ

ให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ พร้อมทั้งสร้างโอกาสทางด้านเศรษฐกิจให้แก่คนในประเทศได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประเทศชาติมีความเติบโตอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว และใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนนโยบายต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการเชื่อมโยงกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยรวม ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้^๒

๑. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
  ๒. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
  ๓. การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
  ๔. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
  ๕. การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน
  ๖. การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาล
- เพื่อแก้ไขสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศที่ได้กล่าวมาข้างต้น รัฐบาลจึงได้มี

แนวคิดจัดทำ โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (The Eastern Economic Corridor : EEC) ซึ่งเป็นโครงการที่มีเป้าหมายให้ภาคอุตสาหกรรมของไทยเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนพลิกโฉมระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้กลับมาขยายตัว เติบโตได้อีกครั้ง โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และการวิจัย เป็นแกนหลักในการหล่อหลอมปรับโฉมภาคอุตสาหกรรมครั้งใหญ่ และได้กำหนดพื้นที่นำร่องของโครงการ EEC ในเขต ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง และเพื่อให้แนวทางการดำเนินงานของโครงการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รัฐบาลเล็งเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดประเภทของกลุ่มอุตสาหกรรมที่รัฐบาลจะให้การส่งเสริมสนับสนุนในฐานะเป็นอุตสาหกรรมหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้ชัดเจน

ภายใต้โครงการ EEC รัฐบาลจึงได้กำหนด ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีศักยภาพขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (new-growth engine) โดยแบ่งอุตสาหกรรมออกเป็น ๒ กลุ่มคือ กลุ่มที่ ๑ หมายถึง กลุ่มอุตสาหกรรมที่ต่อยอดจากอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ First S-Curve แต่ยังคงขาด

---

^๒ คงกระพัน อินทรแจ้ง. การเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมพื้นฐานและโครงสร้างพื้นฐานของโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรง (Disruptive Technology). หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย, ๒๕๖๑, หน้า ๑๐-๑๑.

การพัฒนาต่อยอดด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม สมัยใหม่จึงต้องสร้างมูลค่าเพิ่ม (value added) มีจำนวน ๕ กลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้^๓

๑. อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์สมัยใหม่
๒. อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ
๓. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
๔. อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ
๕. อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร

กลุ่มที่ ๒ หมายถึง กลุ่มอุตสาหกรรมอนาคต New S-Curve คือ กลุ่มอุตสาหกรรมซึ่งมีการนำเอาเรื่องของเทคโนโลยี นวัตกรรม และดิจิทัลเข้ามาร่วมในการผลิตและการดำเนินงานอีกจำนวน ๕ กลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้

๖. อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม
๗. อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์
๘. อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ
๙. อุตสาหกรรมดิจิทัล
๑๐. อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร

นอกจาก ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมายข้างต้นแล้ว ต่อมาภายหลัง รัฐบาลได้เพิ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายขึ้นอีก ๒ อุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมการป้องกันประเทศ เป็นลำดับที่ ๑๑ และอุตสาหกรรมพัฒนาคนและการศึกษา เป็นลำดับที่ ๑๒

แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาพลิกฟื้นภาคอุตสาหกรรมให้มีความแข็งแกร่ง มีศักยภาพในการยกระดับเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศให้เติบโต แข่งขันได้กับนานาประเทศ ภายใต้โครงการ EEC ถือว่าเป็นโจทย์ใหญ่ที่รัฐบาลต้องเผชิญ และเป็นเรื่องที่ทำทลายความสามารถในการบริหารงานด้านเศรษฐกิจของรัฐบาล ทั้งนี้เนื่องจากว่าภาคอุตสาหกรรมของไทยยังมีความเปราะบางและมีปัญหาที่สะสมเรื้อรังอยู่หลายประการ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาโดยรวมของภาคอุตสาหกรรมไทย และเพื่อวิเคราะห์แนวทางการพลิกฟื้นภาคอุตสาหกรรมของไทย และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร

๒. สภาพปัญหาโดยรวมของภาคอุตสาหกรรมไทย

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะพยายามที่จะผลักดันภาคอุตสาหกรรม ให้เป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์สถานการณ์และศักยภาพโดย

---

^๓โสธญา พิภูลหอม, ความต้องการแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก [ออนไลน์], แหล่งที่มา :https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2561/aug2561-1.pdf, [๘ ธันวาคม ๒๕๖๔].

ภาพรวมของภาคอุตสาหกรรมไทยแล้ว จะพบว่าภาคอุตสาหกรรมของไทยยังเผชิญกับปัญหาในด้านต่างๆ อยู่มากพอสมควร ซึ่งสามารถสรุปประเด็นปัญหาสำคัญๆ ได้ดังนี้^๔

๑. ปัญหาการพึ่งพาต่างประเทศ ประเทศไทยเป็นประเทศขนาดเล็กที่ยังคงต้องพึ่งพาการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศอย่างสูงในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เมื่อเกิดภาวะความผันผวนของเศรษฐกิจโลก หรือภายใต้ภาวะความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงบริบทโลก จึงส่งผลให้เศรษฐกิจไทยค่อนข้างอ่อนไหวและได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ ได้โดยง่าย อีกทั้งโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทยยังอ่อนแออีกหลายด้าน จากรายงานบทวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจของธนาคารแห่งประเทศไทย ชี้ให้เห็นว่า มูลค่าการส่งออกของไทยมีสัดส่วนถึงร้อยละ ๕๐-๖๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นมา และหากพิจารณาถึงมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยแล้ว พบว่ามีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมาโดยลำดับ ไทยปรับเปลี่ยนจากประเทศที่มีฐานเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรมที่เน้นการผลิตเพื่อการส่งออก การลงทุนจากต่างประเทศ และต้องอาศัยการนำเข้าทุนและเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนในสัดส่วนที่สูง แต่ในภายหลังประเทศต่างๆ ทั่วโลกต้องประสบปัญหา ภาวะวิกฤติการเงินโลก จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าวิกฤติทางเศรษฐกิจโลก ส่งผลกระทบต่อบุคลากรสินค้าส่งออกของไทย และขณะเดียวกันไทยเองก็สูญเสียศักยภาพในการแข่งขันด้านการส่งออกเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ อีกด้วย ทำให้ประเทศไทยขายสินค้าได้น้อยลง ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นข้อจำกัดสำหรับการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทยให้มีความยั่งยืน มั่นคงต่อไปได้ในระยะยาว

๒. ปัญหาการแข่งขัน จากข้อมูลสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกสำคัญของไทย พบว่าสินค้าส่งออกของไทยในตลาดโลกยังต้องเผชิญกับการแข่งขันด้านราคาเป็นอันดับรองหลัก ในขณะที่เศรษฐกิจภายในประเทศยังขาดความเข้มแข็ง สินค้าหลายรายการมีมูลค่าการส่งออกชะลอตัวและลดลง เช่น สินค้ากลุ่มเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับที่ ๒ รองลงมาจากกลุ่มรถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ รวมไปถึงกลุ่มเม็ดพลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง เคมีภัณฑ์ และน้ำมันสำเร็จรูปที่มีแนวโน้มลดลงอย่างชัด

๓. ปัญหาการย้ายฐานการลงทุน เนื่องจากภาคอุตสาหกรรมของไทยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งพาการลงทุน และเทคโนโลยีจากต่างประเทศสูง จึงต้องเผชิญกับการที่นักลงทุนต่างชาติย้ายฐานการลงทุนไปยังภูมิภาคหรือประเทศอื่นที่มีศักยภาพในการผลิตที่ดีกว่า นอกจากนี้ภาคอุตสาหกรรมของไทยยังขาดการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปใช้ เพื่อเพิ่ม

---

^๔สายจิตต์ พลอินทร์, เรืออากาศเอกหญิง. ยุทธศาสตร์การพัฒนางานวิจัยเพื่อรองรับเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor).หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย, ๒๕๖๑, หน้า ๖๑-๖๙.

ประสิทธิภาพการผลิต และเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้ศักยภาพของอุตสาหกรรมไทยในด้านการส่งออกยังคงมีปัญหาได้

๔. ปัญหาภาคการผลิต ปัญหาสำคัญของภาคอุตสาหกรรมไทย คือ ภาคการผลิต (Manufacturing) อุตสาหกรรมไทยมักเป็นการผลิตตามคำสั่งซื้อ เป็นผู้รับจ้างผลิตและประกอบ (Original Equipment Manufacturer : OEM) สินค้าหรือผลิตภัณฑ์จึงมีมูลค่าเพิ่มค่อนข้างต่ำ และถูกกดดันทางด้านราคาจากผู้ว่าจ้าง ในขณะที่ต้นทุนการผลิต มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งภาคอุตสาหกรรมไทยยังมีการพัฒนา การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการอยู่ในระดับต่ำ ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไม่ทันกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลก ดังนั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ การเพิ่มมูลค่า และคุณภาพให้แก่ผลิตภัณฑ์ยังคงเป็นประเด็นที่ภาคอุตสาหกรรมไทยต้องปรับและพัฒนาต่อไป

๕. ปัญหาด้านแรงงาน ปัญหาทางด้านแรงงาน เนื่องจากประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้ภาคอุตสาหกรรมไทยขาดแคลนแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ อีกทั้งการผลิตบุคลากรป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงานในพื้นที่เขต EEC ยังมีทักษะความเชี่ยวชาญที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมเกิดปัญหาด้านการผลิต และความได้เปรียบของประเทศไทยด้านต้นทุนค่าจ้างแรงงานถูก และระดับฝีมือแรงงานโดยทั่วไปลดลง

๖. ปัญหาด้านเทคโนโลยี หากพิจารณาถึงระดับนวัตกรรมของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับนานาประเทศ พบว่าไทยมีระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ในปัจจุบันการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี และนวัตกรรมของไทยอยู่ในระดับขั้นลอกเลียนแบบได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ยังไม่มีความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมให้เป็นของตนเองได้ ด้วยสภาพของการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีของไทยที่ผ่านมาขึ้นอยู่กับข้อจำกัดอยู่หลายประการ ประกอบกับประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับไม่สูงนักและติดอยู่ในกับดักรายได้ปานกลางมากกว่า ๒๐ ปี จึงเป็นข้อจำกัดสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ สำหรับการเพิ่มคุณภาพสินค้าและบริการ รวมทั้งการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการ จึงทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลก

๗. ปัญหาด้านการวิจัย ประเทศไทยมีผลงานวิจัย แต่ไม่สามารถต่อยอดงานวิจัยนั้นๆ ในเชิงพาณิชย์สู่การผลิตอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้เนื่องจากการขาดสภาพแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมในการผลักดันผลงานวิจัยไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ อีกทั้งการมีหน่วยงานวิจัยและพัฒนาอยู่อย่างกระจัดกระจาย และขาดการเชื่อมโยงผลงานวิจัยถึงกัน ตลอดจนผู้ประกอบการยังเน้นการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ขาดค่านิยมของการวิจัยและพัฒนา จึงทำให้ผลงานวิจัยที่ผลิตออกมาไม่สามารถสร้างประโยชน์หรือผลในเชิงเศรษฐกิจได้ดีเท่าที่ควร

๘. ปัญหาการถ่ายทอดเทคโนโลยี ภาคอุตสาหกรรมไทย ยังขาดองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมหรือการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่มีบทบาท

เพียงเป็นผู้ปรับใช้เทคโนโลยี ที่นำเข้ามาให้เหมาะสมกับการผลิตในประเทศเท่านั้น ภาคอุตสาหกรรมไทยจึงขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดความรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อยกระดับและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ของตนเอง จึงต้องพึ่งพิงเทคโนโลยีจากต่างประเทศเป็นหลักมาโดยตลอด กล่าวได้ว่า การที่ประเทศไทยไม่มีความพร้อมในด้านบุคลากรและกำลังคนที่จะเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ เทคโนโลยีใหม่ๆ จากต่างประเทศ ส่งผลให้การถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศไม่เป็นผลสำเร็จเท่าที่ควร^๕

จากข้อมูลที่ได้วิเคราะห์มาข้างต้น พบว่า โดยภาพรวมแล้วปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมไทยยังต้องประสบปัญหาอุปสรรคต่างๆ อยู่หลายประการ ทั้งในเรื่องปัญหาการพึ่งพาต่างประเทศ ปัญหาการแข่งขัน ปัญหาการย้ายฐานการลงทุน ปัญหาภาคการผลิต ปัญหาด้านแรงงาน ปัญหาด้านเทคโนโลยี ปัญหาด้านการวิจัย และปัญหาการถ่ายทอดเทคโนโลยี ดังนั้นการที่จะพัฒนาระดับภาคอุตสาหกรรมไทยให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นนั้น จึงต้องมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้มีความชัดเจน และต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน

๓. แนวทางการพลิกฟื้นภาคอุตสาหกรรมไทย

จากปัจจัยความท้าทายต่างๆ ที่ภาคอุตสาหกรรมของไทยต้องเผชิญอยู่ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จนส่งผลกระทบต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง และมีความเติบโตทางเศรษฐกิจที่ถดถอยลง รัฐบาลจึงได้กำหนดแนวทางที่ช่วยแก้ไขปัญหากลุ่มอุตสาหกรรมของไทยในพื้นที่เขต EEC เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจไทยตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยมุ่งเน้นไปที่ภาคอุตสาหกรรม ให้เป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

ในบทความนี้จะขอสรุปแนวทางที่ภาครัฐนำมาปรับใช้ เพื่อพลิกฟื้นกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายในพื้นที่ EEC ให้มีความเติบโต สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้าโดยสังเขปได้ ดังนี้

๑. เน้นมาตรการส่งเสริมการลงทุน ภาครัฐได้ให้สิทธิประโยชน์ ปรับปรุงกฎระเบียบ เสนอมาตรการ พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกในรูปแบบต่างๆ ให้แก่นักลงทุน เพื่อยกระดับให้นัก

---

^๕ คงกระพัน อินทรแจ้ง. การเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมพื้นฐานและโครงสร้างพื้นฐานของโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรง (Disruptive Technology). หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย, ๒๕๖๑, หน้า ๑๒-๑๕.

ลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ที่รัฐบาลกำหนดให้เป็น กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต หันมาให้ความสนใจที่จะร่วมลงทุนในเขตพื้นที่ EEC^๖

๒. เน้นการเชื่อมโยง ๔ ฝ่าย ภาครัฐได้มีกลไกความเชื่อมโยงการทำงานของทั้ง ๔ ฝ่าย คือ ภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัย เพื่อให้เกิดการทำงานและงานวิจัย ร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น ภาคอุตสาหกรรมที่ทำให้ได้แรงงานที่มีทักษะความเชี่ยวชาญสอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ในส่วนของมหาวิทยาลัยก็จะได้มีแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตให้ตอบโจทย์ตลาดแรงงานในกลุ่ม อุตสาหกรรมเป้าหมาย สถาบันวิจัยก็จะมีผลงานวิจัยที่สามารถแก้ไขปัญหาหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ ให้แก่ภาคอุตสาหกรรมได้ โดยภาครัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานเพื่อปิดช่องว่าง (Gap) ระหว่าง การวิจัยและพัฒนา และการผลิตเชิงอุตสาหกรรม ยกตัวอย่างเช่น ภาครัฐได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรม ทักษะวิชาชีพเฉพาะทางขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะแรงงานให้ตอบโจทย์ความต้องการภาคอุตสาหกรรม การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและสิทธิประโยชน์อื่นๆ แก่นักศึกษาและสถานศึกษา ที่สามารถ ผลิตบัณฑิตได้สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ EEC การดำเนินงานใน แนวทางดังกล่าว ช่วยแก้ไขปัญหาด้านแรงงาน และการขาดแคลนบุคลากรใน ๑๐ อุตสาหกรรม เป้าหมายของโครงการ EEC ได้ (แผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากร หน้า ๒๐-๒๕)

๓. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ภาครัฐหันมาผลักดันยุทธศาสตร์พัฒนางานวิจัย โดยให้ ความสำคัญต่อการพัฒนาสินค้าที่มีนวัตกรรม ผ่านการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) และใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ช่วยทำให้สินค้ามีความแตกต่างโดดเด่นเหนือ คู่แข่ง สร้างกำไรแก่ธุรกิจ และนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน นอกจากการพัฒนา สินค้าที่มีนวัตกรรมโดยการทำ R&D แล้ว รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ส่งผลให้เกิดการเพิ่มผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจได้ในระดับที่สูง การใช้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (paradigm shift) ไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ส่งเสริมให้เกิดนักวิจัยเพื่อรองรับ อุตสาหกรรมในกลุ่ม New S-Curve ซึ่งต้องมีการเตรียมการบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ ความสามารถทั้งนักวิจัย นวัตกรรม และนักธุรกิจเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการต่อยอดจากความคิด เป็นการวิจัยและพัฒนา เพื่อไปสู่ผลผลิตการค้าในเชิงพาณิชย์ และสามารถการเรียนรู้ดูดซับ เทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ไว้อีกด้วย ความพร้อมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตั้งแต่ระดับการ วิจัยและพัฒนาจนถึงการต่อยอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปสู่การผลิตจริงในเชิงพาณิชย์นับว่ามี ความสำคัญ รัฐบาลจึงต้องเร่งสนับสนุนและผลักดันให้เกิดการวิจัย พัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรม

^๖ สายจิตต์ พลอินทร์, เรืออากาศเอกหญิง. ยุทธศาสตร์การพัฒนางานวิจัยเพื่อรองรับเขต พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor).หลักสูตรการป้องกัน ราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย, ๒๕๖๑, หน้า ๒๗-๓๑.

อย่างจริงจังและสม่ำเสมอ โดยมีการประสานร่วมมือกันทุกภาคส่วนคือ ภาคอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย และภาครัฐ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) และการสร้างมูลค่าของสินค้าและบริการที่สูงขึ้น (Value creation) เสริมสร้างฐานการผลิตที่มีประสิทธิภาพให้แก่ประเทศ โดยพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคการบริการ รวมถึง ภาคอุตสาหกรรมการเกษตรให้เข้มแข็งยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔. ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี ภาครัฐพยายามดึงดูดให้ชาวต่างชาติถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรม และงานวิจัยเชิงพาณิชย์มาสู่ประเทศไทย ผลักดันให้เกิดการย้ายฐานวิจัยจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย เพื่อให้แรงงานไทยเป็นแรงงานที่มีคุณภาพมากขึ้น เนื่องจากแนวโน้มสถานการณ์ในปัจจุบัน เกิดการก้าวกระโดดทางเทคโนโลยี การค้นพบการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในอนาคตจะพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของมนุษย์เกิดประสิทธิผล เกิดความสะดวกสบาย ปลอดภัย ลดทอนความเสี่ยงได้มากยิ่งขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาเทคโนโลยีปัจจุบันที่ยังมีข้อจำกัดได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับแนวทางเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

๕. ส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์ ภาครัฐได้เตรียมการเรื่องโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อให้มีจำนวนเพียงพอและมีคุณภาพ สามารถรองรับการพัฒนาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยได้จัดทำห้องปฏิบัติการ สนามทดลอง ศูนย์วิเคราะห์ทดสอบ โรงงานต้นแบบ โรงงานสาธิต และศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ รวมถึงมุ่งเน้นพัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองสำคัญในพื้นที่ EEC ให้เป็นเมืองนำอยู่รองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และสังคมอย่างมีสมดุล^๗

๖. ส่งเสริมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ภาครัฐได้เร่งพัฒนาภาคอุตสาหกรรมให้นวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูงมาปรับใช้ร่วมกับการวิจัยให้สอดคล้องกับศักยภาพ โดยคำนึงถึงความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยมลพิษจากแหล่งกำเนิด ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ บริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมอย่างถูกวิธี ไม่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากับชุมชนใกล้เคียง เป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ สนับสนุนการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมให้มีกระบวนการผลิต การดำเนินงานตามระเบียบ กฎหมาย และมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวด พร้อมกับเร่งรัดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ส่งเสริมให้ภาคประชาชน

---

^๗สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. แผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี รองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, ๒๕๖๑, หน้า ๒๕-๓๒.

สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการติดตามเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดตั้งกองทุนของภาคอุตสาหกรรม เพื่อดูแลชุมชน

๗. เน้นเชื่อมโยงระบบคมนาคมขนส่ง ภาครัฐได้เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจที่มีศักยภาพ และเชื่อมโยงสู่ตลาดโลกเพื่อรองรับการพัฒนาของกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ขยายขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งทุกรูปแบบให้มีประสิทธิภาพทันสมัยได้มาตรฐานสากล และบูรณาการเชื่อมโยงกันทั้งระบบ ทั้งท่าอากาศยาน ๓ แห่ง คือสุวรรณภูมิ ดอนเมืองอู่ตะเภา และการขนส่งทางบก ทางราง ทางเรือ และทางอากาศ

๘. ส่งเสริมระบบสาธารณูปโภค ภาครัฐได้เร่งพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ระบบบริการทางสังคม และสิ่งแวดล้อม อาทิโครงข่ายน้ำประปา ระบบไฟฟ้า เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการสิ่งแวดล้อม ให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน สร้างสมดุลของการพัฒนา และกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน ส่งเสริมการเชื่อมโยงภาคเศรษฐกิจหลักกับเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนท้องถิ่น ในทุกภาคการผลิต ทั้งในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ ภาคการท่องเที่ยว และภาคธุรกิจ ให้มีส่วนร่วมในการร่วมพัฒนาเศรษฐกิจ^๕

๙. ส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ และความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศ นำโดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) ได้ดำเนินนโยบายดึงดูดนักลงทุนต่างชาติที่มีศักยภาพเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายพื้นที่เขต EEC สกพอ. ได้ดำเนินกิจกรรมประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจ พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการชักชวนการลงทุนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังได้มีการลงนามความร่วมมือ (MOU) ผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อสนับสนุน ผลักดัน และสานต่อความร่วมมือให้เกิดการเชื่อมโยงและยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย พัฒนาบุคลากร การวิจัยและเทคโนโลยีในพื้นที่ EEC ให้เกิดประสิทธิผลเป็นรูปธรรม ซึ่งก็ได้ผลตอบรับที่ดี มีผู้แทนระดับสูงทั้งภาครัฐและเอกชนจากหลายประเทศแสดงความประสงค์ที่จะเข้าเยี่ยมชมและศึกษาพื้นที่เขต EEC^๖

ภาครัฐได้นำแนวทางการดำเนินงานต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น มาปรับใช้กับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายทั้ง ๑๐ อุตสาหกรรม เพื่อพลิกฟื้นให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถเพิ่มขีด

^๕สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. ความคืบหน้าในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกตุลาคม ๒๕๖๒ - มีนาคม ๒๕๖๓. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, ๒๕๖๓, หน้า ๑-๗.

^๖สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. ความคืบหน้าในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกตุลาคม ๒๕๖๒ - มีนาคม ๒๕๖๓. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, ๒๕๖๓, หน้า ๑๐-๑๔.

ความสามารถทางการแข่งขันได้^{๑๐} แนวทางสำคัญๆที่นำมาใช้ก็คือเน้นมาตรการส่งเสริมการลงทุน สร้างความเชื่อมโยงทั้งภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัย ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี ส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เชื่อมโยงระบบคมนาคมขนส่ง ส่งเสริมระบบสาธารณสุขปโภค และส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ ซึ่งแนวทางต่างๆ นี้ ควรนำมาปรับใช้ให้เกิดความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศขับเคลื่อนไปด้วยกัน เป็นแรงเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน

๔. แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมกับการดำเนินธุรกิจของภาคอุตสาหกรรมไทย

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินโครงการ EEC โดยมุ่งพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีพื้นที่นำร่อง ๓ จังหวัดคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ย่อมทำให้เกิดการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งที่เป็นของคนไทยและเป็นนักลงทุนจากต่างประเทศในพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจของชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก ดังนั้นภาคอุตสาหกรรมควรให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจขององค์กรด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) เพื่อให้การพลิกฟื้นภาคอุตสาหกรรมและชุมชนสามารถพัฒนาควบคู่กันไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility : CSR) หมายถึง การดำเนินกิจการขององค์กรภายใต้หลักจริยธรรมและการจัดการที่ดี ที่ต้องตระหนักถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในระดับใกล้และไกล แน่นนอนว่าในการดำเนินกิจการขององค์กร ย่อมส่งผลกระทบต่อชุมชน และสังคมโดยรวม ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนั้น CSR คือการดำเนินธุรกิจขององค์กรที่ทำเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการตอบแทนคืนให้แก่ชุมชนและสังคม เพื่อให้องค์กรชุมชน และสังคม สามารถอยู่ร่วมกันได้ อย่างยั่งยืน^{๑๑}

อาจกล่าวได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร คือ การแสดงความรับผิดชอบต่อธุรกิจหรือองค์กรต่อสังคมและชุมชน เป็นการแสดงถึงคุณธรรม และจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจขององค์กรที่ไม่ได้มุ่งหวังแต่กำไรขององค์กรแต่เพียงอย่างเดียว การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

---

^{๑๐}สายจิตต์ พลอินทร์, เรืออากาศเอกหญิง. ยุทธศาสตร์การพัฒนางานวิจัยเพื่อรองรับเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor). หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย, ๒๕๖๑, หน้า ๑๐๗-๑๑๐.

^{๑๑}Godfrey Adda, John BoscoAzigwe&Aboteyure Roger Awuni. Business Ethics and Corporate Social Responsibility for Business Success and Growth. *European Journal of Business and Innovation Research*, 4(6), pp.30-32, 2016.

สามารถกระทำได้ในหลากหลายมิติ หลากหลายรูปแบบ ตามแต่ที่องค์กรและชุมชนเห็นสมควร เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันโดยปกติสุข ซึ่งองค์กรต้องทำด้วยความสมัครใจ

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมนำมาซึ่งความเจริญ แต่ก็ก่อให้เกิดประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมตามมา จำเป็นต้องมีมาตรการป้องกันด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม เมื่อมีโครงการ EEC โรงงานอุตสาหกรรมมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility : CSR) เป็นแนวคิดและกลยุทธ์ที่มีความสำคัญ เพราะองค์กรไม่สามารถประกอบกิจการได้หากไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชน หรือ สังคมโดยรอบ แรงจูงใจของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมก็คือเพื่อให้องค์กรได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคม อีกทั้งเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปในชุมชนและสังคมนั้นๆได้ในระยะยาว การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ สามารถทำได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานขององค์กร เช่น การเลือกสรรวัตถุดิบ กระบวนการผลิต การบริการ และการขนส่ง เป็นต้น เป็นการบูรณาการเป้าหมายเพื่อสังคม เข้าไปในการดำเนินกิจการขององค์กร

ภาคอุตสาหกรรมจึงควรศึกษาประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับชุมชนในพื้นที่โครงการ EEC เพื่อหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพราะการดำเนินธุรกิจควรยึดหลักธรรมาภิบาลและคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีจากการพัฒนาาร่วมกัน จึงจะถือเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืนอย่างแท้จริง^{๑๒}

๕. แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรตามหลักพุทธธรรม

จะเห็นได้ว่าการนำแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมาประยุกต์ใช้ควบคู่ไปกับการพัฒนาพลิกฟื้นภาคอุตสาหกรรมนั้น มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม คำสอนในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ หากภาคอุตสาหกรรมได้มีการนำหลักพุทธธรรมในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ย่อมส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถดำเนินธุรกิจและอยู่ร่วมกันกับชุมชน สังคมได้อย่างมีความสุข

สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง หลักธรรม ๔ ประการ ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์ เกื้อกูลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่ร่วมกันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความรักสามัคคี ช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหมู่คณะ ก่อให้เกิดความผาสุกระหว่างกัน หลักธรรมนี้สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นวิธีการดำเนินชีวิตภายใต้ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งประกอบไปด้วย ๔ ประการคือ

^{๑๒} MridulaGoela, Preeti E. Ramanathan. Business Ethics and Corporate Social Responsibility – Is there a dividing line?. *Procedia Economics and Finance*, 11, pp. 50-53, 2014.

ทาน หมายถึง การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ตลอดจนการให้ความรู้และคำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ เป็นการสงเคราะห์หรือช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ของตนเพียงฝ่ายเดียว มีความรัก ความสามัคคี เป็นหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น

ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ พูดจาด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวาน ไม่พูดเพื่อเจ้อ บิดเบือนจากความเป็นจริง เป็นการสื่อสารในสิ่งที่มีคุณประโยชน์ เป็นสาระข้อเท็จจริง ประกอบด้วยเหตุผล มีหลักฐานอ้างอิง และมีความจริงใจ โดยไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด เช่น การให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้รับสาร การไม่โฆษณาประชาสัมพันธ์เกินจริง การไม่หลอกลวงประชาชน การปราศรัยด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน ไพเราะ เป็นที่รัก พูดด้วยถ้อยคำที่น่าฟัง ชี้แจงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ให้กำลังใจ ก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจผู้อื่น ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ชุมชน และสังคม

อัตถจริยา คือ การช่วยเหลือกัน การเสียสละแรงงาน แรงใจ และเวลา เพื่อบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ช่วยเหลือสังคมในโอกาสต่างๆ ที่เป็นไปโดยสมัครใจ การใส่ใจในการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบหนึ่ง รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว และมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ส่งเสริมให้ผู้อื่นได้รับสิ่งที่ดี การทำให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมจะทำให้หมู่คณะ สังคม และประเทศชาติมีความก้าวหน้า ได้รับความสำเร็จในสิ่งต่างๆ เป็นอย่างดี

สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอต้นเสมอปลาย การทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน เป็นหนึ่งในหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) ไม่ถือว่าองค์กรตนเป็นใหญ่ เอาใจใส่ในสุขทุกข์ของผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ และร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเลือกปฏิบัติ และมีส่วนร่วมขององค์กรในการดูแลสังคมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การดูแลสิทธิประโยชน์ การบริการชุมชนอย่างเสมอต้นเสมอปลายโดยไม่เลือกปฏิบัติเป็นชุมชนใหญ่หรือเล็ก การทำหน้าที่ในการเสียภาษีอากรให้รัฐอย่างตรงไปตรงมา^{๑๓}

ดังนั้น การนำหลักพุทธธรรมในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ มาประยุกต์ใช้ควบคู่ไปกับการพัฒนาพลิกฟื้นภาคอุตสาหกรรมนั้น จึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งยวด เพื่อให้การพัฒนาประเทศเติบโตไปด้วยกันทั้งภาคอุตสาหกรรม ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ก่อให้เกิดผลดีในการพัฒนา

^{๑๓} พระครูศรีปริยัตยารักษ์. “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในพัฒนาการบริหารจัดการขององค์กรบริหารส่วนตำบล”. วารสารธรรมวิขุญ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๒), หน้า ๓๒๐-๓๒๑.

เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศแบบยั่งยืน อีกทั้งเป็นการบ่มเพาะสร้างสังคมแห่งการสงเคราะห์ เกื้อกูลกัน และเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

๖. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

รัฐบาลไทยมีความพยายามที่จะพัฒนา ยกระดับเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเจริญเติบโต และมีความสามารถทางการแข่งขันทั้งทางด้านการผลิต การค้า การลงทุน การส่งออก และการขนส่งกับกลุ่มนานาประเทศในเขตภูมิภาคต่างๆ เพื่อให้ประชาชนในประเทศหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (The Eastern Economic Corridor : EEC) ถือเป็นโครงการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard) และเป็นโครงการที่เป็นความหวังใหม่ ที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลง โอกาส และผลประโยชน์อย่างมากมายให้แก่คนไทยและประเทศชาติ นำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกหรือ EEC ได้พุ่งเป้าให้ความสำคัญไปที่ภาคอุตสาหกรรม ให้เป็นตัวขับเคลื่อนผลักดันเศรษฐกิจของประเทศ ตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ที่ต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่การผลิตเชิงนวัตกรรม เชิงเทคโนโลยี และส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคบริการเพิ่มมากขึ้น แต่การพัฒนาดังกล่าวย่อมต้องส่งผลกระทบต่อบริบท และสภาพแวดล้อมของชุมชน ที่ภาคอุตสาหกรรมเข้าไปดำเนินธุรกิจ ดังนั้นภาคอุตสาหกรรมควรมีแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร หรือ CSR มาเป็นแนวปฏิบัติควบคู่กับการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม จึงจะทำให้องค์กรได้รับการยอมรับ ได้รับการสนับสนุน และสามารถดำเนินธุรกิจอยู่ร่วมกันกับชุมชนได้อย่างมีความสุข ตามหลักพุทธธรรมในเรื่อง สังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นหลักธรรมแห่งการสงเคราะห์ เกื้อกูล ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งภาคอุตสาหกรรม ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เป็นการพัฒนาย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และแท้จริง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- คงกระพัน อินทรแจ้ง. การเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมพื้นฐานและโครงสร้างพื้นฐานของโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรง (Disruptive Technology). หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย, ๒๕๖๑.
- พระครูศรีปริยัตยารักษ์. “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในพัฒนาการบริหารจัดการขององค์กรบริหารส่วนตำบล”.วารสารธรรมวิชิษฐ์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๒).
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก.แผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี รองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, ๒๕๖๑.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก.ความคืบหน้าในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกตุลาคม ๒๕๖๒ - มีนาคม ๒๕๖๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, ๒๕๖๓.
- สายจิตต์ พลอินทร์, เรืออากาศเอกหญิง. ยุทธศาสตร์การพัฒนางานวิจัย เพื่อรองรับเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor). หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย, ๒๕๖๑.
- โสธญา พิกุลหอม, ความต้องการแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก [ออนไลน์], แหล่งที่มา :https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2561/aug2561-1.pdf, [๘ ธันวาคม ๒๕๖๔].

ภาษาอังกฤษ

- Godfrey Adda, John BoscoAzigwe&Aboteyure Roger Awuni.Business Ethics and Corporate Social Responsibility for Business Success and Growth.European Journal of Business and Innovation Research, 4(6), pp. 26-42, 2016.
- MridulaGoela, Preeti E. Ramanathan. Business Ethics and Corporate Social Responsibility–Is there a dividing line? Procedia Economics and Finance, 11, pp. 49–59, 2014

